

Scoil Bearna na hAille Plean Gaeilge

Fís

Tá ard-mheas againn i Scoil Bearna na hAille dár theanga agus chultúr na Gaeilge. Agus tá se mar fhís againn an meas céanna a scaipeadh agus a fhorbairt i measc na ndaltaí- grá dár dteanga agus grá dár gcultúr. Aontaimid gur dúshlán dúinn mar mhúinteoirí an fhís seo a bhaint amach ach déanfaimid ar ndícheall atmaisféar Gaelach a chothú sa scoil.

Réamhráiteas

Chuir Foireann Ionbhainistíochta na scoile an plean seo le chéile le ionchur ó fhoireann iomlán na scoile. Tá sé ar intinn ag an bhfoireann scoile atmaisféar Gaelach a fhorbairt sa scoil agus an Ghaeilge a úsáid chomh minic agus is féidir agus an plean seo á chur i bhfeidhm.

Bunchúiseanna

Tá gá leis an bplean seo:

- chun fís soiléir a bheith againn don Ghaeilge in ár scoil
- chun a bheith cinnte go bhfuil leanúnachas againn ón gcéad lá a dtagann na daltaí ar scoil go dtí an lá a bhfágann siad na scoile
- chun go mbeidh tuiscint soiléir ag gach múinteoir ar na haidhmeanna atá againn don Ghaeilge
- chun a bheith cinnte go bhfuil an Curaclam á chur i bhfeidhm go héifeachtach sa scoil
- chun Cur Chuige Cumarsáideach a chur i bhfeidhm sa scoil
- chun go mbeadh leanúnachas ann ó rang go rang
- chun an curaclam a chur in oiriúint don scoil seo

An plean i gcomhthéasc na scoile seo:

Úsáidtear an Ghaeilge chomh minic agus is féidir i rith an lae. Cuirtear béim ar an nGaeilge cé nach bhfuil an Ghaeilge sa timpeallacht. Tá suim ag na múinteoirí sa Ghaeilge agus i modhanna múinte an churaclaim. Táimid ag tabhairt faoin gcurclam agus aghaidh á dtabhairt ar na stráitéisí atá molta ann.

Cuspóirí Ginearalta:

- An Ghaeilge a shealbhú mar thoradh ar ionchur taitneamhach ó thus na foghlama
 - Taitneamh a bhaint as rainn, amhráin rithmitiúla, imeartas focal, rabhlóga agus drámaí.
 - A chumas cumarsáide a fhorbairt trí chluichí teanga agus tascanna.
-
- Na scileanna teanga a fhorbairt de réir a chéile trí ábhar teagaisc agus foghlama comhaimseartha atá tarraingteach agus spreagúil a úsáid.
 - Éisteacht go neamhfhoirmiúil agus brí a bhaint as caint nó as comhrá nach bhfuil sí páirteach ann.
 - Éisteacht ghníomhach a fhorbairt trí thascanna agus trí chluichí éisteachta beirte agus i ngrúpaí
 - Páirt a ghlacadh i gcomhrá faoi thopaicí a bhfuil spéis aici féin iontu
 - An Ghaeilge a úsáid i gcomhthéascanna éagsúla chun caidreamh sóisialta a dhéanamh
 - Tuiscint a fháil ar ghramadach na Ghaeilge trí úsáid a bhaint as an teanga i gcomhthéascanna realaíocha
 - Scileanna na léitheoireachta a fhorbairt trí ábhar taitneamhach a léamh
 - Scileanna éagsúla na léitheoireachta a fhoghlaim i gclár réamhléitheoireachta
 - Straitéisí éagsúla tuisceana a fhorbairt trí chleachtaí agus cluichí léitheoireachta
 - Téascanna gairide pearsanta agus cruthaitheachta a scríobh
 - Tuiscint a fháil ar chúrsa na scríbhneoireachta trí athdhreachtú a dhéanamh
 - An ríomhaire pearsanta a úsáid i gcomhair na scríbhneoireachta agus chun eolas a fháil
 - Foghlaim trí Ghaeilge in ábhair eile an churaclaim
 - Ghneithe comónta agus difriúla idir theangacha a thuiscint trí fheascacht teanga a chothú
 - An Ghaeilge agus cultúr na hÉireann a shúiomh taobh le taobh le cultúir éagsúla na hora
 - Forbairt chognaíoch agus theangeolaíocht a aithint mar thoradh ar fhoghlaim na Gaeilge

Torthaí Foghlama

Tá an curaclam roinnte i dtrí shnáithe agus tá torthaí foghlama ag dul leis na snáithe sin:

Teanga Ó Bhéal	Léitheoireacht	Scríbhneoireacht
Rannpháirtíocht, éisteacht agus aird	Rannpháirtíocht	Rannpháirtíocht
Inspreagadh agus rogha	Inspreagadh agus rogha	Inspreagadh agus rogha

Gnásanna sóisialta agus feacht ar dhaoine eile		
Struchtúr abairte agus gramadach	Gnásanna cló agus struchtúr abairte	Gnásanna cló agus struchtúr abairte
Stór focal	Stór focal	Stór focal
Léiriú tuisceana	Fónaic, aithint focal agus staidéar ar fhocail	Litriú agus staidéar ar fhocail
	Feacht fhóineolaíoch agus fhóinéimeach	
Iarratais, ceisteanna agus idirghníomhuithe	Cuspóir, seanra agus guth	Cuspóir, seanra agus guth
Catagóiriú	Tuiscint	Próiseas na scríbhneoireachta agus ag cruthú téacs
Athinsint agus mionléiriú	Freagairt agus intinn an údair	Freagairt agus intinn an údair
Teanga a úsáid go spráúil agus go cruthaitheach	Líofacht agus féincheartú	Peannaireacht agus cur i láthair
Eolas, miniú agus údar a Thabhairt		
Cur síos, tuar agus machnamh		

Aidhmeanna

Páistí agus a saol

Is é aidhm Churaclam Teanga na Bunscoile tacaíocht a thabhairt do mhúinteoirí:

- a chur ar chumnas an páistí tógáil ar eolas agus ar thaithí atá acu cheana féin ar theanga agus ar fhoghlaim theanga le cur lena bhfoghlaim theanga
- páistí a spreagadh le glacadh go dearfach leis an nGaeilge, agus ár bhféiniúlacht chultúrtha a chur chun cinn trí úsáid na Gaeilge
- páistí le teangacha agus cultúir éagsúla a spreagadh le bheith bródúil as a n-oidhreacht agus í a roinnt
- aitheantas a thabhairt don éagsúlacht mhór taithí, cumais agus stíle teanga a bhíonn ag páistí agus iad ag foghlaim teanga ar scoil mar chéad chéim le cur ar a gcumas a bheith rannpháirteach i gcaidreamh cumarsáideach atá ábhartha agus

lán brí

Cumarsáid agus ceangail páistí le daoine eile

Is é aidhm Churaclam Teanga na Bunscoile tacaíocht a thabhairt do mhúinteoirí

- glacadh le huathúlacht na bpáistí trína meas ar a dteanga bhaile, a dtuiscint ar theanga agus ar ilghnéitheacht, agus a gcumas chun teangacha, gothaí agus uirlisí éagsúla a le cumarsáid a dhéanamh le daoine i gcomhthéacsanna agus i suímh éagsúla a chothú
- páistí a spreagadh agus a chumasú le cumarsáid éifeachtach a dhéanamh sa chéad teanga agus sa dara teanga de chuid na scoile agus cumarsáid a dhéanamh ina dteanga oidhreachta le haghaidh cuspóirí éagsúla
- páistí a chumasú le bheith rannpháirteach go hiomlán i réimse leathan d'eispéiris teanga agus cumarsáideacha atá ábhartha agus lán brí le páistí ar comhaois leo agus le daoine fásta, agus le taitneamh a bhaint astu

Foghlaim agus forbairt teanga na bpáistí

Is é aidhm Churaclam Teanga na Bunscoile tacaíocht a thabhairt do mhúinteoirí

- spéis ar feadh an tsaoil i bhfoghlaim theanga, agus grá d'fhoghlaim teanga, a chothú i bpáistí ar mhaithe le taitneamh agus saibhriú pearsanta agus, ar an gcaoi sin, dearcadh dearfach i leith cumarsáide agus teanga a chur chun cinn
- tuiscint páistí ar an domhan a leathnú trí éagsúlacht shaibhir eispéiris teanga agus trí fheasacht agus meas i leith teangacha agus cultúir eile a chothú i dtimpeallacht foghlama a shaibhríonn iad
- páistí a chumasú chun úsáid shamhlaíoch agus chruthaitheach a bhaint as teanga agus tuiscint a bheith acu do ghnéithe aeistéitiúla na teanga
- páistí a spreagadh le bheith rannpháirteach go pearsanta i réimse leathan de théacsanna labhartha, geáitsíochta, scríofa agus il-mhodúlacha, agus smaoinemh go criticiúil orthu
- tacú le páistí lena scileanna liteartha a fhorbairt agus iad a chumasú le dul chun cinn a dhéanamh ar a luas foghlama féin i dteanga ó bhéal, léite agus scríofa
- feasacht teanga a chothú sna páistí, ionas go dtuigfidh siad agus go mbeidh meas acu ar ábhar agus ar struchtúr teangacha

Cur Chuige Cumarsáideach.

Tuigimid mar fhoireann Scoile gur ar chumarsáid a leagtar béim sa churaclam. Dár linn, is iad príomhghnéithe an chur chuige cumarsáideach ná diriú ar riachtanaisí teanga na bpáistí agus a chinntiú go bhfuil baint ag na topaicí/teanga atá roghnaithe le saol an pháiste. Sa chaoi seo is feidir leis an bpáiste a bheith gníomhach san fhoghlaim. Beifear in ann na feidhmeanna teanga a úsáid, mar shampla slán a fhágáil, ceist a chur freagra a thabhairt srl. Mar sin tá cumarsáid mar sprioc le gach ceacht Gaeilge agus na torthaí foghlama a mhúineadh go follasach i ngach ceacht. Tá sé fíorthábhachtach go mbeidh gach páiste in ann comhrá a dhéanamh trí mheán na Gaeilge. Déanaimid iarracht comhtháthú a dhéanamh ar na dtrí shnáithe (teanga ó bhéal, léitheoireacht agus scríbhneoireacht).

Roinntear gach ceacht ina thrí thréimhse chun an struchtúir seo a leanas a leanúint.

- An tréimhse réamhchumarsáide
- An tréimhse cumarsáide
- An tréimhse iarchumarsáide

An Tréimhse Réamhchumarsáide	An Tréimhse Chumarsáide	An Tréimhse Iarchumarsáide
<ul style="list-style-type: none"> ● Suim a mhúscailt/spreagadh ● Tuiscint teanga ● Ionchur teanga (stór focail, Feidhmeanna teanga, gramadach, foghraíocht) ● Aithris agus Athrá ● Cleachtadh 	<ul style="list-style-type: none"> ● Obair bheirte/obair ghrúpa ● Cluichí cumarsáide ● Tascanna ● Réiteach fadhbanna ● Rólimirt/Suíochán Te ● Agallaimh Bheirte ● Drámaíocht ● Díospóireacht 	<ul style="list-style-type: none"> ● Dul Siar agus daingniú ● Botúin a cheartú ● Aistriú scileanna go gníomhaíochtaí eile ● Féachaint chun cinn

Feidhmeanna Teanga

Tugtar “feidhm teanga” ar an úsáid a bhaineann duine as an teanga chun cuspóir éigin cumarsáide a bhaint amach, mar shampla chun é/í féin a chur in aithne do dhuine eile nó chun ceist a chur air/uirthí nó chun freagra a thabhairt. Bíonn duine ag comhlíonadh feidhmeanna teanga nuair a bhíonn an chumarsáid sin ar siúl.

Is féidir leis an bpáiste na feidhmeanna teanga a chomhlíonadh ní hamháin i suímh réalaíocha sa seomra ranga ach freisin i suímh inshamhlaithe, cur i gcás i rólanna difriúla agus i ndrámáíocht.

Tugann cluichí teanga, comhthéacs d’úsaid na teanga. Is iad cluichí gramadaí cuid de na cluichí atá á mholadh sa churaclam seo.

Bunaítear na nathanna cainte ar na feidhmeanna teanga. Déantar deimhin de go ndéantar aithris go minic ar na feidhmeanna teanga chun iad a dhainginiú agus a threisiú.

Is féidir cur leis an liosta seo nuair atá nathanna á bhfoghlaím sna ceachtanna bunaithe ar na téamaí agus na feidhmeanna teanga. Leanfaidh an liosta céanna na páistí ó rang go rang de réir mar a théann siad tríd na scoile. Is mian linn go mbeidh na páistí in ann an Ghaeilge atá acu a úsáid chun labhairt, léamh agus scríobh faoi thopaicí a bhfuil spéis acu féin iontu i slí nádúrtha cumarsáideach.

Déanaimid cumarsáid chun ...	Úsáidimid teanga chun
------------------------------	----------------------------

<p>Caidreamh sóisialta a dhéanamh</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Bualadh le duine ● Slán a fhágáil ● Glaoch ar dhuine ● Aird a lorg ● Beannú do dhuine ● Cur in aithne ● Comhghairdeas a dhéanamh ● Comhbhrón a dhéanamh
<p>Soiléiriú a lorg i gcomhrá</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Easpa tuisceana a léiriú ● Cabhair a lorg ● Litriú a lorg ● Athrá a lorg
<p>Dul i gcion ar dhaoine eile</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Cead a lorg ● A thabhairt ● Agus a dhiúltú ● Buíochas a léiriú ● Smaoineamh a chur chun cinn ● Iarraidh ar dhuine rud éigin a dhéanamh ● Duine a ghríosadh ● Magadh faoi dhuine ● Cuireadh a thabhairt ● A dhiúltú, glacadh leis nó fiosrú faoi ● Foláireamh a thabhairt do dhuine ● Stádas a fhógairt nó a cheistiú ● Maíomh ● Dúshlán duine a thabhairt
<p>Dearcadh a léiriú agus a lorg</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Eolas nó easpa eolais, cuimhne nó easpa, cuimhne a léiriú agus fiosrú fúthu ● Cinnteacht, éiginnteacht nó féidearthacht a léiriú agus fiosrú fúthu ● Leibhéal dóchúlachta a léiriú agus a fhiosrú Taitneamh nó easpa taitnimh a léiriú ● Mianta a léiriú nó fiosrú fúthu ● Rogha a léiriú nó fiosrú fúithi ● Leithscéal a ghabháil ● Sásamh nó míshásamh a léiriú nó fiosrú fúthu Aontú nó easaontú le ráiteas ● Ábaltacht nó easpa ábaltachta a léiriú ● Séanadh, Maithiúnas a léiriú ● Tacaíocht a léiriú ● Díomá a léiriú, Dóchas a léiriú ● Ligean air/uirthi ● Scéalta a chumadh nó a insint ● Léiriú gur gá rud éigin a dhéanamh, nó fiosrú faoi

Eolas a thabhairt agus a lorg	<ul style="list-style-type: none"> ● Aithint, Tuairisciú, Teachtaireacht a thabhairt ● Ceartú ● Ceisteanna a chur agus a fhreagairt
Struchtúr a chur ar chomhrá	<ul style="list-style-type: none"> ● Oscailt ● Féincheartú a dhéanamh ● Cur síos a dhéanamh céim ar chéim ● Coimriú ● Deireadh a chur le comhrá

Snáitheanna an Churaclaim

Teanga o bhéal

- Cóipleabhar Comhrá - ó rang a trí go rang a sé
- Cluichí Teanga mar sh. *Deir O Grádaigh, Fiche ceist, Aimsigh na difríochtaí, Cluiche Biongó, Feicim le mo shúilín, Tráth na gCeist, Éist agus lean na treoracha, Éist agus tarraing, Éist agus dathaigh, Cluiche Kim, Cé mise? Nuacht an lae, Tarraing agus lipéad Dánta agus rabhlóga*
- Amhráin Gaeilge
- Ceist na Coicíse
- Gaeilgeoir na Míosa
- Seanfhocal
- Cóimhrá beirte
- Obair ghrúpa agus drámaíocht

Léitheoireacht

Léigh sa Bhaile
Cosán na Gealaí
Caint is Comhrá

<https://seideansi.ie/naionain-bheaga.php>

<https://seideansi.ie/naionain-mhora.php>

<https://www.leighanois.com/index2.php>

Tréimhse Réamhchumarsáide <i>Plé roimh léamh</i> <i>(féidearthachaí)</i>	Tréimhse Chumarsáide <i>Ag léamh</i> <i>(féidearthachaí)</i>	Tréimhse Iarchumarsáide <i>Tar éis léamh</i> <i>(féidearthachaí)</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Spreagadh ● Réamheolas a mhealladh ● Pléigh 	<ul style="list-style-type: none"> ● Téacs a léamh ● Idirghníomhú sóisialta ● Tasc Léitheoireachta 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ag roinnt na hoibre ● Freagairt Phearsanta ● Anailís ar an

<p>Teideal/clúdach/seánraí/ábhar/pictiúr...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ionchur teanga nua atá sa téacs • Múnlóireacht ar Straitéisí • Fónaic • Aithris & Athrá • Cleachtadh 	<ul style="list-style-type: none"> ? Líofacht a chleachtadh ? Amharclann na Léitheoirí ? Aimsigh... ? Stritéis a úsáid ? Cur in ord ? Ceisteanna a phlé ? Athinsint/Achoimre ? Sonraí Tábhachtacha ? Cluichí 	<p>léitheoireacht</p> <ul style="list-style-type: none"> • Measúnú ? Measúnú an mhúinteora ? Féinmheasúnú ? Piarmheasúnú ? Féachaint ar aghaidh ? Saibhriú ? Ceartú
--	---	--

<p>Tuiscint </p>			
<p>Céim 1</p> <p>Naíonáin shóisearacha agus naíonáin shinsearacha</p> <p>Trí eispéiris chúí foghlama spraiúla agus tharraingteacha ba cheart go mbeadh páistí in ann</p>	<p>Céim 2</p> <p>Rang 1 agus Rang 2</p> <p>Trí eispéiris chúí foghlama spraiúla agus tarraingteacha, ba cheart go mbeadh an páiste in ann</p>	<p>Céim 3</p> <p>Rang 3 agus Rang 4</p> <p>Trí eispéiris chúí foghlama spraiúla agus tarraingteacha, ba cheart go mbeadh an páiste in ann</p>	<p>Céim 4</p> <p>Rang 5 agus Rang 6</p> <p>Trí eispéiris chúí foghlama tharraingteacha ba cheart go mbeadh páistí in ann</p>
<p>Éisteacht leis na sonraí is tábhachtaí i dtéacs gearr simplí agus tuiscint a léiriú orthu.</p> <p>Léaráidí i dtéacs a úsáid mar áis chun eolas breise a fháil faoin téacs.</p> <p> </p>	<p>Éisteacht le téacs agus na sonraí is tábhachtaí a thabhairt chun cuimhne.</p> <p>Úsáid a bhaint as eolas cúlra agus réimse straitéisí tuisceana chun dul i ngleic le téacs agus brí a bhaint as le linn a bheith ag obair ar réimse téacsanna go neamhspleách nó i bpáirt le daoine eile.</p> <p> </p>	<p>Sonraí tábhachtacha i dtéacs a aithint, a phlé agus a athinsint san ord ceart go neamhspleách nó i bpáirt le daoine eile.</p> <p> </p>	<p>Úsáid a bhaint as straitéisí tuisceana chun dul i ngleic le téacs go neamhspleách agus i bpáirt le daoine eile.</p> <p> </p>

Straitéisí Tuisceana

Ag tuar

Ag déanamh naisc

Ceisteanna a chur

Tátal a bhaint as rud

Rudaí a shamhlú

Soiléiriú a dhéanamh

Tábhacht a dheimhniú

Míreanna eolais a chur le chéile chun mír eile a dhéanamh

Réamheolas a thabhairt chun cuimhne agus a úsáid

Súil-thapaidh agus spléachadh

Ag déanamh achoimre & Ag tabhairt athleagain

Deanimid ár ndícheall na stráitéisí tuisceana a fhobhart i rith na bliana ó rang a dó ar aghaidh.

Scríbhneoireacht

<http://padlet.com/bairbrenithuairisg/pdst-support-material-bhar-taca-ochta-sfgm-38l2r50wchc1wf53/wish/2466823081he>

Céimeanna i dteagasc na se nra  scríbhneoireachta

C im 1: Ag cur aithne ar an se nra

L igh agus pl igh sampla  i nGaeilge. D an compar id . L igh do na páistí agus l igh leis na páistí. Pl igh an teanga chu . N l s  riamh r -luath genres na scríbhneoireachta a chur os comhair páistí. Fi  mar at  f s agus forbairt ag teacht ar a gcuid scileanna scríbhneoireachta ag sna blianta tosaigh ar scoil, is féidir cabhr  leo cin alacha difri il se nra  a aithint. L igh agus pl igh sampla  de she nra  i nGaeilge ar nós rainn, s sc alta sna bunranganna agus beathaisn is , ficsean stairi il, leabhair eachtra ochta, cuntas pearsanta, sc alta grinn, ficsean eola ochta, neamhfhicsean, leabhair eolais sna me n/ardranganna. Caithfear b im a chur ar an ullmh ch n   bh al ar dt s. Tabhair go leor deiseanna do pháistí eolas a chur ar na se nra  tr  p irt a ghlacadh i ngn iomha ochta    bh al agus gn iomha ochta  léitheoireachta a l irionn an se nra. Caithfear an teanga, s  sin focl ir agus eiseaml ir  at  de dh th ar na páistí maidir leis an  bhar scríbhneoireachta at  idir l mha a mh ineadh do na páistí.

C im 2: Bain  s id as sampla le fr ama a dhéanamh

Tacaigh leis na páistí le hanail s a dhéanamh ar th acs. D an fr ama le heochairfhocail don se nra, m.sh. Insint: teideal, su omh, carachtair, fadhb, réiteach.

C im 3: Scríbhneoireacht mh nlaith  (múinteoir amháin) *Moltar am faoi leith a*

chaitheamh gach l  ar an scríbhneoireacht l irithe.(10 n im ad) Is strait is iontach   an scríbhneoireacht l irithe chun pr iseas na scríbhneoireachta a thaispe int go soiléir do na páistí. B onn an múinteoir ag scríobh agus “ag smaoineamh os ard,” chun na

scileanna a bhaineann leis an scríbhneoireacht a léiriú go soiléir. Míníonn an múinteoir do na leanaí gur chóir dóibh éisteacht amháin. Is féidir úsáid a bhaint as scríbhneoireacht léirithe chun na scileanna seo leanas a léiriú:

- Conas ábhar a roghnú.
- Conas tús a chur le píosa scríbhneoireachta.
- Conas smaointe a chur in ord tábhachta.
- Conas athbhreithniú agus athdhréachtú a dhéanamh ar pháosa scríbhneoireachta. -
- Conas ábhar a roghnú agus a dhiúltú, ag smaoineamh ar an lucht léitheoireachta. -
- Conas na cairteanna balla agus prionta sa timpeallacht a úsáid mar áis don scríbhneoireacht. -
- Conas téascanna difriúla a scríobh.

Céim 4: Scríbhneoireacht roinnte

Tá an peann ag an múinteoir. Bíonn an múinteoir go fóill ag smaoineamh os ard ach cuirtear moltaí na bpáistí i bhfeidhm chomh maith. Bíonn na páistí páirteach i gcomhrá, i scríbhneoireacht agus i léitheoireacht an tseánra. Tugtar spreagadh do na páistí:

- Na tréithe áirithe a bhaineann leis an bhfoirm scríbhneoireachta a aimsiú
- Eolas cuí a roghnú
- Cuidiú leis an múinteoir smaointe a eagrú agus a chur i láthair go héifeachtach
- Léamh profaí agus eagarthóireacht a dhéanamh
- Athbhreithniú a dhéanamh ar an bpíosa scríbhneoireachta deiridh.

Céim 5: Scríbhneoireacht threoraithe: Déanann na páistí an plean. Is féidir leis na páistí an scríbhneoireacht a phleanáil i bpéirí/i ngrúpaí, ag baint úsáid as an fhráma atá déanta.

Céim 6: Scríbhneoireacht neamhspleách

Déanann na páistí plean agus scríobhann siad a bpíosa féin, dréachtú, eagarthóireacht agus athdhréachtú san áireamh.

Céim 7: Lucht léite

Scríobhann na páistí do chúis ar leith agus do lucht léite atá fíor.

Bliain 1	Bliain 2
Insint Scríbhneoireacht Ghnásúil Scríbhneoireacht Shóisialta Athinsint	Tuairisc Scríbhneoireacht Mhínithe Dánta Scríbhneoireacht Áititheach

Litriú - Liosta in Aquisín 3

Rang a hAon & Dó	Rang a trí & ceathair	Rang a cúig & sé
<p>Tosóidh litriú i rang a haon leis na focail ardmhnicíochta (1-20). Múintear iad sa rang agus cuirtear in abairtí don obair bhaile faoi dheireadh.</p> <p>Leantar rang a dó na focail ardmhnicíochta (21-40) freisin don litriú.</p>	<p>Déantar athbhreithniú ar na focail ardmhnicíochta go dtí sin. Úsáidtear iad ina obairbhaile ó tús an bhliain. (41-120) Foghlaimítear litriú ar scoil go dtí an Nollaig agus sa bhaile ina dhiaidh sin.</p>	<p>Déantar athbhreithniú ar na focail ardmhnicíochta go dtí sin. Úsáidtear iad ina obairbhaile ó tús an bhliain. (121-200) Baintear úsáid as clár litrithe m.sh Rír, Fuaimeanna agus Focail.</p>

Roghnaítear an litriú mar seo a leanas:

- Focail ardmhnicíochta (***Liosta in Aquisín 3 Féasta Focal***)
- Cén teanga atá ag teastáil óna páistí chun an scríbhneoireacht a dhéanamh? (foclóir + eiseamláirí teanga)
- Cén teanga atá sa téacsleabhar a chabhróidh le scríobh na Gaeilge agus atá déanta sa rang.
- Botúin / earráidí comónta atá á dhéanamh acu.
- Na focail ina bhfuil patrúin / comh-fhuaim / comh-fhocail

Gramadach (Féach Aguisín 4)

Tá an ghramadach á bhfoghlaím de réir a chéile, i gcomhthéacs agus nascaithe leis na hacmhainní/ teanga atá in úsáid. Bíonn béim i gcónaí ar úsáid agus cumarsáid i bhfoghlaím na gramadaí. Léiríonn aguisín 4 an leanúnachas agus forbairt a thagann ar an ngramadach ó rang go rang. *Tá cóip ag gach oide de na gníomhartha sin dá rang féin chun é seo a chinntiú.*

Aistriú Scileanna

Tarraingeofar aird ar na nithe atá cosúil idir an dá teanga (Fónaic, cur le chéile, gnásanna cló, straitéisí tuiscine, na seanraí scríbhneoireachta srl) le go mbeidh na páistí in ann iad a aistiú d'fhoghlaím an Bhéarla. Ar an lámh eile, tarraingeofar aird ar na nithe atá éagsúil idir an dá teanga chomh maith: an struchtúr abairte ach go háirithe chun go ndéanfaidh na páistí dul chun cinn sa dá theanga.

**Fónaic na Gaeilge - plean le cruthú le cheile mar fhoireann scoile.*

Comhtháthu na Snáitheanna.

Chomh minic agus is féidir i scoil Bearnna na hAille, beidh na scileanna Gaeilge comhthaithe.

Téamaí, Straitéisí

Féach thíos na téamaí:

Mé Féin, Sa Bhaile, An Scoil, Bia, An Teilifís, Siopadóireacht, Caitheamh Aimsire, Eadaí, An Aimsir, Ócáidí Speisialta.

Táimid chun fó-théamaí bunaithe ar shaol na bpáistí agus topaicí a bhfuil spéis acu iontu a roghnú faoi na deich dtéamaí. Beidh módhanna múinte in úsáid a fheileann don téama agus don rang faoi leith agus beidh éagsúlacht sna fó-théamaí i ngach rang. Tá sé mar aidhm againn go mbainfear úsáid as na heiseamláirí atá roghnaithe, múinte agus cleachtaithe nuair atá baint acu le téama nó fo-théama faoi leith.

Is iad seo leanas na **straitéisí** is coitianta a úsáidtear:

- Agallaimh mar ionchur d'ímirt i rólanna
- Cómhrá na Gaeilge
- Cluichí teanga
- Tascanna agus fadhbanna
- Druileanna
- Drámaíocht
- Scéalaíocht
- Dánta
- Amhráin
- Seanfhocail
- Plé

Gaeilge Neamhfhoirmiúil

I Scoil Bearnna na hAille úsáidtear an Ghaeilge chomh minic agus is féidir i rith an lae. Cloisfidh na leanaí an Ghaeilge in úsáid go neamhfhoirmiúil mar ghnath theanga cumarsáide. Úsáidtear an Ghaeilge sa rang go rialta ag amanna faoi leith m.sh. am rolla, am lóin, ag tús an lae, am dul abhaile, i gcomhair teachtaireachtaí (m.sh. seo nóta ó.....). Chomh minic agus is féidir beidh bainistiú ranga i nGaeilge. Beidh cló sa timpeallacht i bhfógraí agus ar chomharthaí le feiceáil ag na daltaí.

PLEANÁIL EAGRAÍOCHTA

Pleanáil an mhúinteora

An gaol atá idir an plean scoile don Ghaeilge agus pleanáil fadtéarmach/gearrthéarmach ná:

- Go bhfuil leanúnachas ag tárlú idir na ranganna ar fad.
- Tá na téamaí atá luaite i bplean na scoile in úsáid i bplean an mhúinteora.
- Tá na modhanna múinte, acmhainní agus measúnú atá leagtha amach in úsáid sa rang.
- Tá na torthaí foghlama á leanúint sa rang.

Leanfaidh na múinteoirí an treoir don ullmhúcháin mar atá leagtha amach sa gcáipéis “Ullmhúcháin don teagasc agus don fhoghlaim”.

Céard atá le múineadh? (toradh foghlama)	Conas a fhoghlaiméoidh na páistí é? (Eispéiris foghlama)	Conas a bheidh a fhios agam go bhfuil sé foghlamtha ag na bpáistí? (Measúnú)
---	--	--

Ag deireadh gach mí déanann gach múinteoir cuntas ar an nGaeilge atá múinte agus foghlama ag páistí le linn na míosa.

Áiseanna

Bíonn liosta na n-áiseanna ag gach múinteoir.

- Abair Liom
- Cosán na Gealaí
- Caint is Comhrá
- Irishhomework.ie
- Léigh Sa Bhaile
- Tascanna Tuisce
- Leabhair céimeanna

Suíomh Idirlíne:

<https://padlet.com/maire8/an-teanga-bh-al-p4zy887txdiezppq>

Fios Fuaimeanna - <https://ccea.org.uk/learning-resources/fios-fuaimeanna>

Glance card - Snas ar scéal - http://www.nicurriculum.org.uk/snas_ar_sceal/

Leigh leat - <https://www.leighleat.com/d%C3%A1nta/1>

<https://www.youtube.com/user/tglurgan>

<https://www.cula4.com/en/>

I Scoil Bearnna na hAille déantar idirdhealú do na daltaí de réir na riachtanais atá orthu.

Chomhtháthú le hÁbhair eile:

Déantar ár ndícheall an Ghaeilge a úsáid in ábhair eile tríd an lae.

Obair Bhaile:

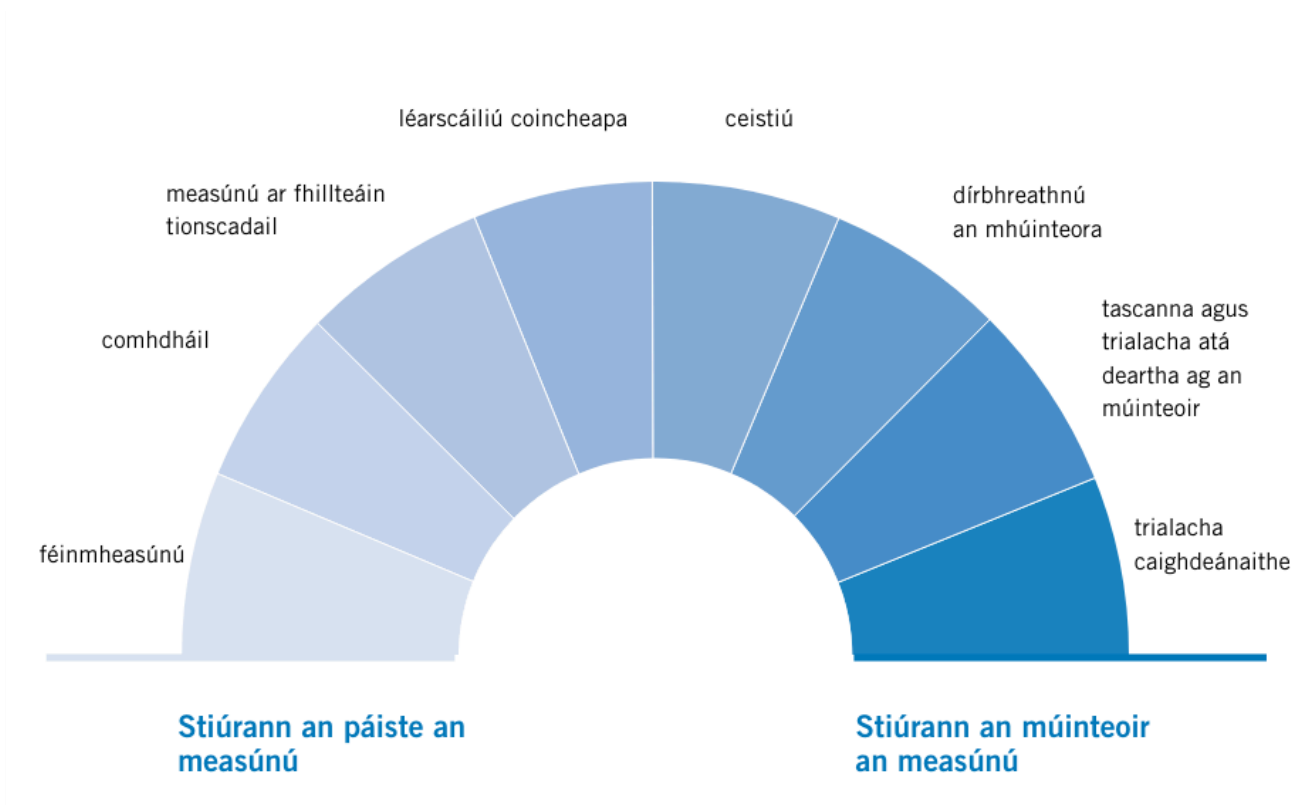
Is iad seo samplaí d'obair bhaile a bhíonn le déanamh ag na páistí. Braitheann an obair bhaile ar chumas an pháiste agus ar obair an lae scoile.

- Léitheoireacht (ón téacsleabhar nó leabhar leabharlainne)
- Scríbhneoireacht (ceisteanna, scéal le críochnú, Litriú)
- Obair an lae a chríochnú

Measúnú:

Tá sé beartaithe againn úsáid a bhaint as na huirlisí seo atá leaghta amach i C. na G. Ich 146.

- Dírbhreathnú an mhúinteora ar na bpáiste
- Tascanna agus trialacha deartha ag an múinteoir
- Bailiúchán d'obair agus de thionscadail an phaiste
- Próifílí curaclaim
- Scrúdú caighdeánaithe (rang a trí – rang a sé)

Forbairt Foirne

Tugaimid tacaíocht dá chéile chun an Ghaeilge a labhairt. Spreagtar an fhoireann ina iomlán chun Gaeilge a labhairt go rialta ag ócáidí éagsúla i rith na bliana. Bhí tacaíocht leanúnach againn ó Chomhairleoir Gaeilge PDST i 2024.

Cur i bhFeidhm an phlean

Rolanna: Tá gach múinteoir freagrach as an bplean a chur i gcrích. Tá dualgas ar leith ar Mr. Ó Seochrú, príomhoide, chun tacaíocht a thabhairt don Ghaeilge sa scoil.

Athbheithniú ar an bplean

Pléifear dul chun cinn an phlean go minic. Beidh athbheithniú eile déanta ar an bplean seo go rialta, déanfar an céad athbheithniú eile le linn na scoilbhliana 2030.

Aguisín 1

Feidhmeanna Teanga Ranganna Naíonáin

<ul style="list-style-type: none">· Dia duit.· Dia is Muire duit.· Tá fáilte romhat· Slán leat a Niamh· Slán leat agus go raibh maith agat· A mhúinteoir· Tar anseo· Conas atá tú?· Seo é/í...· Seo X.· Sin X.· Maith an buachaill.· Maith an chailín.· Tá brón orm.· An bhfuil cead agam dul go dtí an leithreas?· Go raibh maith agat.· Buíochas le Dia.· Stad· Ná dean é sin· Dún an doras más é do thoill é.	<ul style="list-style-type: none">· Tabhair dom.· Seo duit· Tá a fhios agam/Níl a fhios agam.· Tá/Níl· Is maith liom X/Ní maith liom X· Gabh mo leithscéal.· Go maith/go deas.· Cad é seo?/Cad é sin?· Seo é· Inniu dé Luain· Ta X ag ithe· Seo duit an X· Cé hé/hí sin?· Cad is ainm duit?· An bhfuil?· Cén rang ina bhfuil tú?
---	---

Feidhmeanna Teanga Rang a hAon agus a Dó

<ul style="list-style-type: none"> · Dia duit a mhúinteoir · Dia is Muire duit. · Dia duit a Sheáin · Fáilte Romhat · A Mháire, conas atá tú? · Slán go fóill · Slán is beannacht · Feicfidh mé amárach thú. · A athair · A Mháire · Gabh mo leithscéal · An bhfuil tú réidh? Tá/Níl · An bhfuil tú go maith? · Tá mé tinn srl. · Seo é/Seo í · Lá breithe sona duit. 	<ul style="list-style-type: none"> · Ar aghaidh libh. · Bí cúramach · Tá mise go maith ag snámh · Tá/Níl a fhios agam · Cé/Cá · Is breá liom.. · Is fuath liom... · B'fhéarr liom · Tá brón orm. · Tá sé sin go maith · Tá/Níl · Shea/Ní hea · Is féidir liom../Ní féidir liom · Ceart go leor · Maith thú · Go deas · Go maith · Ó, tá tinneas cinn orm (tinneas fiacaile, tinneas boilg) 	<ul style="list-style-type: none"> · Mí-ádh · An dtuigeann tú? · Tuigim/Ni thuigim · Cén Gaeilge atá ar...? · An bhfuil cead agam dul amach? · Ceart go leor · Go raibh míle maith agat. · Ar mhaith leat? · Ar maidin · Inné · Is X é sin · Is X í sin · Tá X ag ithe a bhricfeasta/bricfeasta · Seo nóta duit ó X · Cá bhfuil? · Cén t-am é? · Cad/Céard a tharla? · An raibh?
---	--	--

Feidhmeanna Teanga Rang a Trí agus a Ceathair

<ul style="list-style-type: none"> · Dia duit/dhaoibh · Dia is Muire duit/dhaoibh · Trathnóna mhaith · Tar anseo más é do thoill é · An bhfuil tú/sibh réidh? Táim/Táimid réidh · An bhfuil tú/sibh ag éisteacht? Táim/Táimid ag éisteacht · Nóiméad amháin, más é do thoill é · Aon scéal nua? · Seo é/Seo í.. · Tá sé ina chónaí i.../Tá sí ina cónaí i... · Maith thú · Ní maith liom do thrioblóid · Bhuaigh mé an chéad áit · An féidir leat é sin a dhéanamh? Is féidir liom/Ní féidir liom · Cé hé/hí sin? · Táim/Níilm cinnte. · B'fhéidir · An bhfuil Máire tinn? Is docha go bhfuil · An maith leat? Is maith liom/ní maith liom/is aoibheann liom · Ar mhaith leat? Ba mhaith liom/Níor mhaith liom · Cé acu is fearr leat? Is fearr liom... · An bhfuil sé sin go deas/go maith/ceart go leor? 	<ul style="list-style-type: none"> · An dtuigeann sibh? Tuigimid/ Ní thuigimid · Cad is brí le X? · Litrigh X más é do thoill é. · Abair é sin arís más é do thoill é. · An bhfuil cead agam imirt leat? · An bhfuil cead agam mo lámha a ní? · An bhfuil cead agam mo bhuidéal a líonadh? · Mile buíochas. · Ar mhaith leat? Ba mhaith liom/Níor mhaith liom.. · Ba bhreá liom X · An féidir leat suí síos? · Lean ort 10 · Ar mhaith leat teacht go dtí mo chóisir? Ní féidir liom/Ba mhaith liom · Cá mbeidh sé ar siúl? · Tóg go bog é · Tabhair aire · Brostaigh ort · Is mise an duine is aired/óige/sine/ísle · Tá mé go hiontach/ar fheabhas ag X · Dith sé sé phancóg · Ní bheidh mé ar scoil amárach
---	--

<ul style="list-style-type: none"> · Shea, tá an ceart agat · Ní hea, níl an ceart agat · An bhfuil tú abalata? Tá/Níl mé ábalata · Tá go maith · Tá sé sin ceart go leor · Tá sé sin go breá/ar fheabhas · Lean ar aghaidh · Is fathach mé... · Is féidir liom.. · Dé Sathairn seo caite.. · Aréir · Caithfidh mé/Ní chaithfidh mé · Cailín maith is ea í/Buachaill maith is ea é srl. 	<ul style="list-style-type: none"> · Beidh mé ag dul go dtí an bhfiacloir srl. · Tá mo chóta gorm · Ní leatsa é · Is liomsa é · Ceisteanna le briathartha ón aimsir chaite, aimsir láithreach – dearfach agus diúltach · Ar chuala tú? · Tá an lá go hálainn/go dona/fliuch/fuar/go deas. · Ó, gabh mo leithscéal/Tá brón orm.. · Ní hea ach.. · Ní anois ach níos déanaí/níos luaithe/ ag am... · Ar dtús/Ansin/Tar éis tamaillín/Le sin · ..agus is mar sin a tharla. · Sin sin/Sin é 11 · Ceart go leor mar sin. · Tá deifir orm anois · Tá orm imeacht (mar)
--	---

Feidhmeanna Teanga Rang a Cúig agus a Sé

<ul style="list-style-type: none"> · Dia is Muire daoibh · Dia is Muire daoibh is Pádraig · Slán agus go néirí an bóthar leat · Feicfidh mé tú/sibh níos déanaí/amárach · An féidir liom labhairt lea tar feadh noiméad? · An féidir liom rud éigin a fháil? · Aon scéal nua? Scéal ar bith · Cén chaoi ina bhfuil tú? · Seo é X/Seo í X · Is cara é le X/Is cara í le X · Comhghairdeas · Togha fir/mná · Deanaim comhbhrón leat · Beidh lá eile agat/agaibh. · Conas a déarfá? · Conas a litrigh an focal X más é do thoill é? · Gabh mo leithscéal, abair é sin arís más é do thoill é · An bhfuil cead agam imirt libh? · Níl sé sin ceart go leor · Cad mar gheall ar? · Céard faoi cluiche peile? 	<ul style="list-style-type: none"> · B'fhéidir go dtiocfaidh · Níl aon seans againn · Taitníonn liom/Ní thaitníonn liom · Ba mhaith liom dul go dtí an phictiúrlann · Ba bhreá liom X 12 · Cé acu ab fearr leat? B'fhearr liom X · Tá brón orm go bhfuil mé déanach · Ceard a cheapann tú? · Tá sé sin fíor/bréagach · An bhfuil tú in ann X? tá/Níl mé in ann X · Ar fhág tú? D'fhág mé/Níor fhág mé.. · Ná bac le sin · Ná tóg aon ceann de · Beidh tú go breá · Ar aghaidh leat/linn · Is mór an trua é sin · Tá diomá orm · Ní chreidim é · Tá súil agam · Táim ag núth go mór le.. · Féach is féidir liomsa..
--	---

<ul style="list-style-type: none"> · An dtabharfá píosa dom le do thoill? · Bain triail as · An dtiocfaidh tú go dtí mo theach? Tiocfaidh cinnte/Ní thiocfaidh mé an am seo. · Ba bhreá liom, go raibh maith agat. · Cén t-am a thosóidh sí? · Ná bí ag dul ró-thapa · Mise an ceannaire/is mise an captain · An bhfaca tú é sin? · Is mise an duine is fearr... · An bhfuil tú in ann...? (poc soar a thógáil m.sh.) · An cuimhin leat? Is cuimhin liom/Ní cuimhin liom · An bhfuil tú cinnte? Táim/Nílim cinnte · B'fhéidir go.. · Sílim · Measaim 	<ul style="list-style-type: none"> · Anuraidh/Tar éis tamaill, ar dtús, faoi dheireadh · Beidh orm/Ní bheidh orm · X atá ann · Nach é sin... · Shocraigh X dul ag ___ ar an ___ · ___ atá agam sa bhaile · Conas/Cén fáth/Caidé an dóigh/Cathain/Cén t-am/Cén/Cá háit? · Ceisteanna le briathartha ón aimsir fháistineach – dearfach agus diúltach · Tá tu ag obair go crua/go dian · Fan go bhfeicfidh mé · Níorbh fhada/Ar deireadh · ___ agus mar sin/dá bhrí sin/ da bharr sin ní bheidh ___ ar scoil srl. · Caithfidh mé imeacht · Beidh mé ag caint leat arís · Feicfidh mé arís/amárach/níos déanaí thú
--	--

Feidhmeanna Teanga Neamhfhoirmiúla

Na Naíonáin

<p><u>Caint an mhúinteora ar maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Isteach libh. ● Dia dhaoibh ar maidin, a pháistí! ● Conas atá sibh ar maidin? ● Bain díot do chóta. ● Croch suas do chóta. ● Seas i gcomhair na paidreacha. ● An bhfuil aon duine as láthair? ● Cé atá as láthair inniu? 	<p><u>Caint an pháiste ar maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dia dhuit, a mhúinteoir. ● Dia is Muire duit, a mhúinteoir. ● Táimid go maith.
<p><u>Caint an mhúinteora – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ciúnas! ● Bígí ciúin a pháistí ● An bhfuil Seán ar scoil inniu? 	<p><u>Caint an pháiste – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Anseo ● Tá/Níl

<p><u>Caint an mhúinteora – Am Lóin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tóg amach an lón/do bhosca ● Ith do lón. ● Ól do dheoch. ● Ól do chuid bainne. ● Suigí síos. ● Suigh ag an mbord. ● Suigh in aice le Seán. ● Cuir isteach do lón. ● Cuir i do mhála/bhosca lóin é ● Nigh do lámha. ● Píoc suas é sin. ● Cuir sa bhosca bruscair é. ● Cuir ort do chóta agus do chaipín. ● Déan líne. ● Téigh amach sa chlós. ● Téigh amach ag súgradh 	<p><u>Caint an pháiste – Am Lóin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Is maith liom ● Ní maith liom ● Tá íogart/úll agam don lón inniú.
<p><u>Caint An Mhúinteora – Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● An bhfuil sibh réidh? ● Cé atá ag caint? ● Glanaigí suas. ● Faigh do chóta. ● Faighigí bhur gcótaí. ● Cuir ort do chóta. ● Cuirigí oraibh bhur gcótaí. ● Seas/Seasaigí sa líne. ● Oscail an doras, a Mháire. ● Siúil/ Siúlaigí amach. ● Feicfidh mé amárach sibh. ● Ná bígí ag rith. ● Slán abhaile./Slán libh. 	<p><u>Caint an pháiste – Ag Dul Abhaile</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <u> </u>Slán a mhúinteoir! ● <u> </u>Slán!

Feidhmeanna Teanga Neamhfoirmiúla

Rang a hAon agus Rang a Dó.

<p><u>Caint An Mhúinteora – Ar Maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tógaigí amach an obair bhaile. ● An bhfuil an obair bhaile déanta agat? ● Cén fáth nach bhfuil sé déanta agat? ● Cé a bhí tinn inné? ● An bhfuil biseach ort? ● An bhfuil nóta agat? ● Tá an seomra ranga an-te. ● Oscail an fhuinneog le do thoil, a Mhairtín. Breithlá sona duit, a Mháire. ● Cén aois tú? 	<p><u>Caint an pháiste – Ar Maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bhí mé tinn inné. ● Tá nóta agam. ● Inniu mo bhreithlá. ● Tá mé sé bliana d’aois/seacht mbliana d’aois/ocht mbliana d’aois inniu
<p><u>Caint An Mhúinteora – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● An bhfuil gach duine ag éisteacht? ● Éistigí! ● An bhfuil sibh réidh? ● Cá bhfuil Máire inniu? ● An bhfuil Seán ar scoil inniu? ● An bhfuil biseach ort? ● An bhfuil nóta agat? ● Breithlá shona duit, a Mháire. 	<p><u>Caint an pháiste – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tá/Níl sé/sí anseo. ● Tá/Níl sí tinn. ● Tá/Níl sé ar scoil inniu. ● Táimid réidh. ● Bhí mé tinn inné. ● Tá nóta agam.
<p><u>Caint An Mhúinteora – Am Lón.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tógaigí amach an lón anois. ● An bhfuil bainne agat? ● Ithigí an lón. ● Ar ith tú do lón? ● Glanaigí na boird. ● Cuirigí isteach an lón. ● Bailigí an bruscar. ● Cuirigí na boscaí sna málaí. ● Cuirigí oraibh bhur gcótaí. ● Cá bhfuil do chóta agus 	<p><u>Caint an pháiste – Am Lón.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tá tart orm. ● Tá ocras orm. ● An bhfuil sé in am lóin? ● An bhfuil bainne/sú oráiste agat inniu? ● Ná bí ag brú sa líne. ● Ná bí ag rith. ● An maith leat ceapairí cáise/liamháis/banana? ● Oscail an buidéal dom le do thoil.

<p>do chaipín, a Sheáin? Seasaigí sa líne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Déanaigí líne agus siúlaigí amach go dtí an clós. 	
<p><u>Caint An Mhúinteora –Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cé atá ag caint? • Faigh do chóta. • Cuir ort do chóta. • Faighigí bhur gcótaí. • Cuirigí oraibh bhur gcótaí. • Seasaigí sa líne anois. • Siúlaigí amach go ciúin. • Feicfidh mé amárach sibh. • Ná bí ag rith. • Ná bí ag brú. • Seas sa líne. • Oscail an doras, a Mháire. • Slán leat, a Sheáin/a Mháire. • Siúil amach. • Slán abhaile. • Slán libh. 	<p><u>Caint an pháiste – Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Slán leat a mhúinteoir • Slán! • Slán abhaile

Feidhmeanna Teanga Neamhfhoirmiúla

Ranganna 3 & 4.

<p><u>Caint An Mhúinteora - Ar Maidin.</u></p> <p>Ordaithe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ‘Croch suas do chóta’, • ‘Oscail na dallóga’, • ‘Tógaigí amach bhur leabhair’ 	<p><u>Caint an pháiste – Ar Maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ní dhearna mé m’obair bhaile mar bhí mé tinn/bhí cuairteoirí againn. • Gabh mo leithscéal, a mhúinteoir-tá mé déanach. • Rinne mé dearmad ar mo leabhar Mata/mo chóipleabhar Béarla. • An mbeidh Ceol/Ealaín againn inniu? • An bhfuil cead agam ...?
--	--

<p><u>Caint An Mhúinteora – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cá bhfuil Seán inniu? ● An bhfaca éinne Seán? ● Táim ag glaoch an rolla, bígí ciúin. ● Cá raibh tú inné? ● Cén fáth nach raibh tú ar scoil inné? ● A Sheáin, an raibh tú tinn inné? ● Tá duine amháin/beirt/triúr as láthair. ● Tá gach duine ar scoil. 	<p><u>Caint an pháiste – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tá sé as láthair inniu. ● Ní fhaca. ● B'fhéidir go bhfuil sé tinn. ● Bhí sé tinn inné tar éis na scoile. ● Bhí mé tinn inné. ● Bhí slaghdán orm. ● <u>Bhris sé a chos/a lámh inné</u> ag imirt peile. Chaill sé an bus.
<p><u>Caint An Mhúinteora – Am Lón.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cá bhfuil do bhosca lóin, a Mháire? ● An ndearna tú dearmad ar do lón, a Phádraig? ● Tógaigí amach na lóin anois. ● An bhfuil spúnóg agat don íogart? ● An bhfuil sibh réidh leis an lón anois? ● Scuab/glan suas é sin anois. ● Cén fáth nár ith tú do lón/do cheapaire? ● <u>Déanaigí deifir anois</u> 	<p><u>Caint an pháiste – Am Lón.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rinne mé dearmad ar mo lón. ● D'fhág mé mo lón sa bhaile. ● Táimid réidh leis an lón. ● An bhfuil cead agam ...? ● An bhfuil cead againn dul amach? ● Tá sé fuar amuigh. ● Tá sé fliuch/ag cur báistí. ● An bhfuil spúnóg agat?

<p><u>Caint An Mhúinteora – Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tá sé in am dul abhaile. ● Go dté tú/sibh slán. ● Seasaigí le haghaidh na bpaidreacha. ● Dún na fuinneoga. ● Bígí cúramach ar an mbóthar ag siúl/rothaíocht abhaile. ● An bhfuil an obair bhaile ar fad scríofa agat? 	<p><u>Caint an pháiste – Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bí ciúin. Tá an múinteoir ag caint. ● An bhfuil tú ag siúl/ag rothaíocht abhaile? An bhfuil tú ag dul abhaile ar an mbus/sa charr? ● Táim ag siúl/ag rothaíocht abhaile.
---	--

Feidhmeanna Teanga Neamhfoirmiúla
Ranganna 5 & 6

<p><u>Caint An Mhúinteora – Ar Maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cá bhfuil do chulaith éide? ● Cén fáth nach bhfuil do chulaith reatha ort? 	<p><u>Caint an pháiste – Ar Maidin.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Beannú do dhuine áirithe ● Na Paidreacha ● Leithscéal a ghabháil... 'Tá brón orm ach rinne mé dearmad ar mo leabhar,' Níl m'obair déanta agam mar...' ● Seo nóta duit
<p><u>Caint An Mhúinteora – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ag dul siar ar gach rud atá déanta roimhe seo. 	<p><u>Caint an pháiste – Am Rolla.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ní bheidh sé ar scoil inniu mar tá slaghdán air/tá sé tinn. ● Ní bheidh mé ar scoil amárach mar caithfidh mé dul chuig an bhfiacloir/dochtúir. ● Chuaigh sé chuig an bhfiacloir ar maidin. Beidh sé ar ais tar éis am sosa/am lóin. Beidh sé ar scoil amárach, a mhúinteoir
<p><u>Caint An Mhúinteora – Am Lón.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ar chríochnaigh sibh bhur lóin fós? ● Cén fáth nár chríochnaigh tú do lón, a Sheáin? ● Osclóidh mé é sin duit, a Cháit. 	<p><u>Caint an pháiste – Am Lón.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● An ndearna tú dearmad ar do lón inniu, a Mháirtín? ● Bhí deifir orm ar maidin agus rinne mé dearmad ar..... ● An osclóidh tú é seo dom, a mhúinteoir? Déanaigí deifir nó

<ul style="list-style-type: none"> • Ní bheimíd ag dul amach sa chlós inniu mar tá sé ag cur báistí/ag sneachta/ró-ghaofar. 	<p>beidh an sos thart.</p>
<p><u>Caint an Mhúinteora – Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Críochnaigí an obair sin anocht. • Déanaigí bhur ndícheall leis sin anocht. • Fágaimid é sin go dtí an chéad lá eile. 	<p><u>Caint an pháiste – Ag Dul Abhaile.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Feicfidh mé amárach thú/sibh. • Bíodh deireadh seachtaine deas agat. • Bain taitneamh as an tráthnóna/as an deireadh seachaine. • An dtiocfaidh tú chuig mo theach-sa tráthnóna? • Tá go leor obair bhaile again anocht/níl morán obair bhaile again anocht. • Tá x ar siúl ar an dteilifís anocht. • Cén t-am? Ag a sé a chlog. • An bhfuil tú ag dul go dtí an cóisir tar éis na scoile Táim/Nílim.

Aguisín 2
Seanraí Scribhneoireachta
Recount Writing

Junior and Senior Infants	1 st and 2 nd Class	3 rd and 4 th Class	5 th and 6 th Class
<u>Text Structure</u>	<u>Text Structure</u>	<u>Text Structure</u>	<u>Text Structure</u>
Teacher Modelling	Independent Writing	Independent Writing	Independent Writing
Shared writing of their news: When What Who (I/We) Where	Title When Who What Where Why Feeling	Title Strong opening paragraph Who – names of characters When Where – names of places Why the event happened	Title Where – setting Who – Names/descriptions/characters & places What – 4 events in the order they happened

<p>Copy ½ lines of the text</p> <p>Draw a picture to accompany it</p> <p><u>Language Features</u></p> <p>Past tense</p> <p>Time Connectives – first, next, then and finally.</p> <p><u>Key Resources</u></p> <p>Talking Chair</p> <p>Poster with our question words</p> <p>Graphic Organisers</p>	<p><u>Language Features</u></p> <p>Past Tense</p> <p>Chronological order</p> <p>Time Connectives</p> <p>Descriptive Words</p> <p><u>Key Resources</u></p> <p>Prim Ed book</p> <p>Mentor Text</p>	<p>What – 3 events & conclusion in order as they happened</p> <p>Good ending – tying it altogether</p> <p><u>Language Features</u></p> <p>Action Verbs</p> <p>Chronological order</p> <p>Vary sentence length</p> <p>Descriptive language</p> <p>Time Connectives</p> <p>Self – Assessment – CUPS</p> <p>Capital Letters</p> <p>Understanding</p> <p>Punctuation</p> <p>Spellings</p> <p><u>Key Resources</u></p> <p>Mentor texts</p>	<p>Satisfactory ending – feeling</p> <p><u>Language Features</u></p> <p>Chronological Order</p> <p>Vary sentence length</p> <p>Descriptive language</p> <p>Historical Recounts</p> <p>Diary Entries</p> <p>A review of a novel/movie</p> <p>Minutes of a meeting</p> <p><u>Key Resources</u></p> <p>Mentor Texts</p>
---	--	---	--

Naí Bh agus Naí Mhóra	Rang a haon agus a dó	Rang a trí agus a ceathair	Rang a cúig agus a sé
<p>Bíonn an múinteoir ag scríobh agus ag smaoineamh os ard.</p> <p>Cé a bhí ann?</p> <p>Cá raibh sibh?</p> <p>Cad a tharla?</p> <p>Úsaideann an múinteoir na téama atá sí ag muineadh chun píosa athinsint a scríobh.</p>	<p>Múinteoir mar scríobhaí</p> <p>Nuacht (gach Luan faoin deireadh seachtaine)</p> <p>Líon na bearnaí go neamhspleách - déanta le chéile ó bhéal roimh ré</p> <p>Stór focal nasctha leis an téama - scoil, aimsir</p>	<p>Athinsint faoi eachtra (lá spóirt, cluiche, turas go dtí an phictiúrlann)</p> <p>Teideal Cén lá (... a bhí ann) Cad a tharla ar maidin - briathar san aimsir chaite, Cé a bhí ann (mé), ar maidin (Gach abairt ag tosú ar líne nua)</p> <p>Imeachtaí in ord seichimh</p> <p>Ag deireadh rang a ceathair - Deich líne go neamhspleách más féidir a scríobh Mothúcháin áit éigin sa scéal agus ag an deireadh Caint is comhrá 3</p>	<p>Teideal Cá háit - suíomh (& cur síos ar an aimsir) Cathain Cé Trí eachtra - tús, lár agus deireadh in ord seichimh</p> <p>Críoch sásúil - mothúchán: Nascfhocail ama - ar dtús, ansin, ina dhiaidh sin, faoi dheireadh Aimsir chaite Abairtí snasta Abairtí níos faide Réimse aidiachtaí níos leithne Réimse fobhriathra níos leithne</p> <p>Caint is comhrá 4</p>

Procedural Writing

Junior and Senior Infants	1 st and 2 nd Class	3 rd and 4 th Class	5 th & 6 th Class
<p>Title</p> <p>Goal</p> <p>What you need</p> <p>Simple Steps (3)</p> <p>Modelled by the Teacher</p>	<p>Goal</p> <p>Materials/Ingredients</p> <p>Steps (4-6)</p> <p>Increased use of adverbs</p> <p>Compound sentences e.g Pour the milk slowly into</p>	<p>Goal</p> <p>Materials/Ingredients</p> <p>Steps (8)</p> <p>Verbs not always at the beginning e.g. on your left foot, jump up and down.</p>	<p>Goal</p> <p>Materials/Ingredients</p> <p>Steps to achieve the goal are stated</p> <p>Compound and complex</p>

<p>first and then shared writing</p> <p>Bossy Verbs</p> <p>Fill in the blanks</p> <p>Labelling</p> <p>Pictures</p> <p>Sequence them</p>	<p>the bowl and leave it on the bench.</p> <p>Bossy Verbs</p> <p>Independent Writing</p>	<p>Manipulate the sentence – rephrasing the command or descriptive e.g. mix the flour and water in the bowl using a wooden spoon/using a wooden spoon mix the flour and water in a bowl.</p> <p>Embedded use of adverbs – squeeze the toothpaste carefully</p>	<p>sentences use</p> <p>Temporal connectives – first melt the butter, then add the flour</p> <p>Conditional connectives – stuck in a traffic jam and not moving, turn the engine off.</p> <p>Adverbs – furiously, carefully, gradually</p>
---	--	--	--

Scríbhneoireacht Theorach

Na� Bh agus Na� Mh�ra	Rang a haon agus a d�	Rang a tr� agus a ceathair	Rang a c�ig agus a s�
<p>An Modh Ordaitheach</p> <p>Ag ullmh� don scoil</p> <p>Cuir d'ead� ort</p> <p>Nigh do l�mha</p> <p>Scuab do fhiacra srl ..</p>	<p>An m�intoeir mar scr�obha�</p> <p>An Modh Ordaitheach</p> <p>Cad at� ag teastail uait ?</p> <p>Na ceimeanna</p> <p>Cuimilt Duilleoige</p>	<p>Scríbhneoireacht neamhspleach</p> <p>An Modh Ordaitheach</p> <p>Cad at� ag teastail uait ?</p> <p>Na ceimeanna</p> <p>Cur s�os f�rici�il in ord ama</p> <p>Briathra sa modh ordaitheach</p> <p>Teanga techni�il, bainteach leis an �bhar</p>	<p>�bhar</p> <p>Cad at� ag teastail uait ?</p> <p>Comh�bhair agus uirlis�</p> <p>Céimeanna</p> <p>Luach�il n� meas�n�</p> <p>Ar bhain t� taitneamh as ?</p> <p>D�an cur s�os _____</p> <p>Bh� s� r�chrua no r�bhog</p>

Report Writing

Junior and Senior Infants	1 st and 2 nd Class	3 rd and 4 th Class	5 th and 6 th Class
<p>Animals</p> <p>Title</p> <p>What is it?</p> <p>Where does it live?</p> <p>What does it eat?</p> <p>Toys</p> <p>What is it? where do you use it/ play with it?</p> <p>What does it do?</p> <p>Famous person</p> <p>Who is it?</p> <p>What do they look like?</p> <p>Where do they live?</p> <p>An interesting fact</p> <p>Drawing pictures and building towards mark making and writing key words</p>	<p>Title</p> <p>Classification – what is it?</p> <p>Description - What does it look like ?</p> <p>Where does it live ?</p> <p>What does it eat ?</p> <p>Describing the key features of the animal</p> <p>Interesting fact</p> <p>What do you think of it ?</p> <p>Exposed to examples of passive voice been used e.g. are found , is seen etc</p> <p>Maps , diagrams , illustrations , charts and photos may be used.</p> <p>Writing shows evidence of self editing.</p> <p><u>Key Resources</u> Menor Texts</p>	<p>Title</p> <p>Opening statement</p> <p>Classification</p> <p>Paragraphs</p> <p>Conclusion - summarising information.</p> <p>The tense of verbs is consistent</p> <p>Spelling is checked and corrected by the student.</p> <p><u>Language Features</u> Passive voice Simple present tense</p> <p><u>Key resources</u> Mentor texts</p>	<p>Title</p> <p>Opening statement</p> <p>Classification</p> <p>Paragraphs- each paragraph deals with one micro group and with an adequate amount of detail.</p> <p>Noun groups are used with embedded topic specific vocabulary e.g the blue nose dolphin.</p> <p>Conclusion</p> <p><u>Key resources</u> Mentor texts</p>

Scríbhneoireacht Tuarisc

Na� Bh agus Na� Mh�ra	Rang a haon agus rang a d�	Rang a tr� agus a ceathair	Rang a c�ig agus a s�
<p>Is mise _____</p> <p>Ithim – _____</p> <p>C�na�m _____</p> <p>Deirim _____</p>	<p>Múinteoir mar scr�obha�</p>	<p>Cad �?</p> <p>C�n chuma at� air ?</p>	<p>Cad �?</p> <p>C�n chuma at� air ?</p> <p>C� g�c�na�onn s�?</p>

Abair ar leith	Is mise _____ Ithim — Cónaím ____ Cad a deireann sé/sí ? Ag scríobh	Cá gcónaíonn sé? Cad a dhéanann sé? Ráiteas Achoimre	Cad a dhéanann sé? Ráiteas Achoimre Teanga neamhphearsanta Aimsir láithreach Foclóir sainiúil don ábhar Foclóir a dhéanann cur síos
----------------	---	--	--

Explanation Writing

Junior and Senior Infants	1 st and 2 nd Class	3 rd and 4 th Class	5 th and 6 th Class
Practising 'Cause and effect' language Children go to bed early because ... Farm animals need shelter in winter because ... Orally explain the life cycle of an animal	Writing independently based on the life cycles of various animals and drawing little diagrams. <u>Language features</u> Present Tense	Title Definition/General statement - identifying the phenomenon A logical sequence of paragraphs explains how the phenomenon occurs. Conclusion - revisits the Phenomenon which is being explained. Diagram/Flowchart/Illustration Clear explanation Present Tense Technical vocabulary is used. Labelled diagrams to match. Sources of evidence are correctly referenced.	Title Definition/General statement - identifying the phenomenon A logical sequence of paragraphs explains how the phenomenon occurs. Conclusion - revisits the Phenomenon which is being explained. Cause and effect language e.g because , so , as a result of .

		Language Features Conjunctions in explanation Definition Transition words	
--	--	---	--

Scríbhneoireacht Mini 

Na� Bh agus Na� Mh�ra	Rang a haon agus rang a d�	Rang a tr� agus a ceathair	Rang a c�ig agus a s�
�laim uisce mar t� tart orm. Ithim mo l�n mar t� ocras orm. T�im a chodladh mar t� tuirse orm. Nasc le mothuch�in	�laim uisce mar t� tart orm. Ithim mo l�n mar t� ocras orm. Ag déanamh lip�id	Úsáidtear ‘mar’ in amanna le habairt� a nascadh le chéile. Bain �s�id as ‘mar’ leis na habairt� th�os a nascadh le chéile. T�im saor �n scoil mar inniu an Satharn. T� an múinteoir ar buile mar t� gach duine ag caint. Conas a imr�onn t� iom�na�ocht?	Teideal Mini� Fearas Céimeanna Ag glanadh sa Seomra Folctha - Conas a ghlanann t� an seomra folctha ?

Persuasive Writing

Junior and Senior Infants	1st and 2nd class	3rd and 4th class	5th and 6th class
I agree I disagree Giving argument 3 reasons Closing statement Drawing pictures to illustrate their points.	Title State your position Give three arguments Closing statement <u>Language features</u> Sequencing words - Firstly , secondly and finally	Title Linking sentences to give your audience some context. State your Position. Give three arguments with evidence. Closing statement	Title Linking sentences to give your audience some context. State your Position. Give three arguments with evidence. Closing statement Rebuttal -

<p>One sentence argument using the present tense. A because statement based on properties. I like the teddy because he is fluffy.</p> <p>I like the teddy Because ...</p>	<p>Present tense sensing words- I feel , I believe etc Embedded active voice Persuasive techniques discussed orally.</p>	<p>Language Features Sequencing words - Firstly , secondly and finally. Present tense sensing words- I feel , I believe etc Embedded active voice Persuasive techniques explicitly taught.</p>	<p>Counter arguments are introduced and relative to the topic.</p> <p>Language features High modal verbs and adverbs -must, should, certainly, absolutely.</p> <p>Sequencing words - Firstly , secondly and finally. Present tense sensing words- I feel , I believe etc Embedded active voice Persuasive techniques explicitly taught. Rhetorical Questions Emotive language Facts and statistics Modality - Technical Language or colloquial language. Groups of three imperative verbs Exaggeration, boastful language Alliteration Key resources Mentor Texts</p>
---	--	--	--

Scribhneoireacht Áititheach

<p>Naí Bh agus Naí Mhóra</p> <p>Is maith liom / Ní maith liom</p>	<p>Rang a haon agus rang a dó</p> <p>Is breá liom/ fuath liom Is fearr liom ____ Is maith liom ach is fearr liom</p>	<p>Rang a trí agus a ceathair</p> <p>Is maith liom ____ mar ____ Ní maith liom ____ mar ____ Litir áititheach</p>	<p>Rang a cúig agus a sé</p> <p>Ráiteas oscailte den chás a bhfuil argóint á dhéanamh faoi</p> <p>Ábhar na</p>
--	---	--	---

			<p>hargóna: an bhfuil mé ar son nó ina aghaidh</p> <p>Argóintí in ord</p> <p>Fianaise</p> <p>Athrá / Conclúid</p>
--	--	--	---

Narrative Writing

Junior and Senior Infants	1st and 2nd class	3rd and 4th class	5th and 6th class
<p>Oral storytelling Huge emphasises on descriptive words.</p> <p>Character and setting</p>	<p>Title Set the scene (where, when, who)</p> <p>Problem Resolution</p> <p>Limit your characters and direct speech.</p> <p>Crafting a wow sentence. Modelling what an effective story looks like.</p>	<p>Title</p> <p>Characters- physical description, characteristics</p> <p>Setting- Descriptive using 5 senses Complication & Resolution or Non-resolution Climax Good ending</p>	<p>Title</p> <p>Characters-physical description, characteristics, accent and direct speech.</p> <p>Setting- Descriptive using 5 senses Complication & Resolution or Non-resolution Climax Good ending</p> <p><u>Language features</u> Description - Adjectives Adverbs Sentence of varying length Dialogue</p> <p><u>Key resources</u> Mentor Texts</p>

Insint

Naí Bh agus Naí Mhóra Ag déanamh pictiúr	Rang a haon agus rang a dó	Rang a trí agus a ceathair Carachtar	Rang a cúig agus a sé Carachtar
--	-----------------------------------	--	---

Cé? agus Cá bhfuil siad?	Suíomh – Cé, cá bhfuil?, Cad a tharla?	Suíomh Fadhb agus réiteach	Suíomh Fadhb agus réiteach
--------------------------	---	-------------------------------	-------------------------------

Aguisín 3

Na Focail Ardmhnicíochta 1- 40

		x/✓
1	an	
2	ag	
3	tá	
4	ar	
5	agus	
6	arsa	
7	a	
8	sé	
9	bhí	
10	sa	

		x/✓
11	sí	
12	siad	
13	seo	
14	go	
15	na	
16	is	
17	mé	
18	daidí	
19	rith	
20	maith	

		x/✓
21	liom	
22	níl	
23	isteach	
24	mamaí	
25	le	
26	amach	
27	anois	
28	dul	
29	amarach	
30	mór	

		x/✓
31	ní	
32	beag	
33	suas	
34	leis	
35	mo	
36	bhfuil	
37	ina	
38	ann	
39	Féach	
40	é	

Na Focail Ardmhnicíochta 41-80

		x/✓
41	léim	
42	chuaigh	
43	liathróid	
44	súgradh	
45	ó	
46	chonaic	
47	tú	
48	do	
49	tháinig	
50	gáire	

		x/✓
51	raibh	
52	cat	
53	gach	
54	chuig	
55	leat	
56	teach	
57	scoil	
58	fear	
59	thosaigh	
60	sásta	

		x/✓
61	fuair	
62	cá	
63	mise	
64	deir	
65	sin	
66	chuir	
67	siopa	
68	ghairdín	
69	thig	
70	rothar	

		x/✓
71	ansin	
72	rud	
73	obair	
74	leaba	
75	freisin	
76	atá	
77	anseo	
78	san	
79	thit	
80	síos	

Na Focail Ardmhnicíochta 81-120

		x/✓
81	ithe	
82	hata	
83	páistí	
84	mála	
85	ach	
86	sneachta	
87	luí	
88	orm	
89	rinne	
90	mhaith	

		x/✓
91	caoineadh	
92	í	
93	cé	
94	trí	
95	trá	
96	bainne	
97	uisce	
98	dalba	
99	as	
100	i	

		x/✓
101	air	
102	deas	
103	mhamaí	
104	beidh	
105	duine	
106	siúl	
107	cad	
108	thug	
109	nua	
110	madadh	

		x/✓
111	tábla	
112	duit	
113	agat	
114	d'ith	
115	ocras	
116	mhála	
117	linn	
118	dtí	
119	abhaile	
120	thóg	

Na Focail Ardmhnicíochta 121-160

		x/✓
121	stop	
122	chrann	
123	ba	
124	bheag	
125	féin	
126	teacht	
127	arís	
128	agam	
129	slán	
130	léir	

		x/✓
131	chistin	
132	ubh	
133	ná	
134	chodladh	
135	chaith	
136	leabhar	
137	d'oscail	
138	ól	
139	liomsa	
140	d'amharc	

		x/✓
141	béar	
142	nach	
143	muid	
144	madra	
145	cheannaigh	
146	úll	
147	tae	
148	níor	
149	leanaí	
150	lán	

		x/✓
151	iad	
152	dearg	
153	cuir	
154	bosca	
155	féidir	
156	eile	
157	dhaidí	
158	cailín	
159	doras	
160	d'imigh	

Na Focail Ardmhinicíochta 161-200

		x/✓
161	bí	
162	shuigh	
163	lámh	
164	gasúr	
165	fluich	
166	dheas	
167	d'fhéach	
168	bocht	
169	carr	
170	snámh	

		x/✓
171	gasta	
172	faoin	
173	dhéanamh	
174	ais	
175	seomra	
176	lá	
177	oíche	
178	Nollag	
179	mbord	
180	chathaoir	

		x/✓
181	stad	
182	bán	
183	babaí	
184	caint	
185	pháirc	
186	dúirt	
187	phoist	
188	leo	
189	ghé	
190	fosta	

		x/✓
191	fóill	
192	daideo	
193	brioscaí	
194	acu	
195	teidí	
196	rug	
197	mamó	
198	inniu	
199	dána	
200	capall	

Acmhainní:

<https://ccea.org.uk/learning-resources/feasta-focal>

<https://wordwall.net/en-ie/community/f%C3%A9asta-focal>

Aguisín 4 - Gramadach

Naíonán

Gramadach	Naíonán Beaga & Sóisearcha
Briathra	Briathra: <ul style="list-style-type: none">• An tAinm Briathra: ag siúl, ag ithe, ag ól, ag léim, ag rith, ag gáire, ag caoineadh, ag súgradh• Tá mé / sé / sí / ag _____. Líon na bearnaí: <ul style="list-style-type: none">• Fuair mé _____ nua.• D'ith mé _____ don líon.
ForainmneacheTaispeántacha	<ul style="list-style-type: none">• Seo madra/fear/bean• Sin mála/leabhar/úll
Ceisteanna	<ul style="list-style-type: none">• Conas atá tú? Tá mé go maith.• Cé leis é? Is liomsa é/ní liomsa é• An bhfuil cead agam dul go dtí an leithreas?• Cá bhfuil _____?

	<ul style="list-style-type: none"> ● Cén dath atá ar ____? ● Cad is ainm duit? ● An féidir leat? Is féidir liom/Ní féidir liom
Beannachtaí	<ul style="list-style-type: none"> ● Dia duit. Dia is Muire dhuit. ● Slán a mhúinteoir. ● Anseo ● Níl sé/sí ar scoil.
Abairtí	<ul style="list-style-type: none"> ● Líon na Bearnaí: Chonaic mé ____ inné/Chuaigh mé go dtí an ____/Tá pian i mo ____/Tá ____ sa phictiúr/Tá ____ orm/Is maith liom ____.
Mothúcháin	<ul style="list-style-type: none"> ● Áthas/brón/eagla/ocras/tart/tuirse ● Tá ____ orm. Níl ____ orm. ● Tá me
Séimhiú (ó bhéal)	<ul style="list-style-type: none"> ● Mo + h
Uimhreacha	<ul style="list-style-type: none"> ● Uimhreacha a aithint 1-10 agus 11-20 (N. Sóis) ● Ag comhaireamh daoine – duine, beirt, triúr
An t-am	<ul style="list-style-type: none"> ● Laethanta na Seachtaine ó bhéal
Céimeanna Comparáide	<ul style="list-style-type: none"> ● Beag/mór ● Fuar/te ● Fliuch/tirim ● Ós ard/go ciúin

Rang a 1 & 2

Gramadach	Beidh an múinteoir ag déanamh múnlóireacht de na poinntí gramadaí thíos.
Briathra	<ul style="list-style-type: none"> ● An t-ainm briathra: ag damhsa/ag rince/ag rothaíocht/ag féachaint ar an teilifís/ag obair/ag léamh/ag scríobh/ag troid/ag caint/ag canadh/ag scipeáil/ag marcaíocht/ag imirt cluichí ar an ríomhaire ● Aimsir Chaite – briathar amháin gach seachtain ● Foirm dhearfach agus dhiúltach – mé/tú/sé/sí

Forainmneacha Réamhfhoclacha	<ul style="list-style-type: none"> ● Cuir ort do chóta ● Bain díot do chóta ● Cé leis é? Is liomsa é!
Ceisteanna	<ul style="list-style-type: none"> ● An bhfuil? Tá/Níl ● An raibh? Bhí/Ní raibh ● Ceisteanna a fhreagairt ós ard – cad is ainm duit? Cén aois thú? Cén rang ina bhfuil tú? Cén sort aimsire atá ann inniu? Cén lá atá ann inniu?
Beannachtaí	<ul style="list-style-type: none"> ● Slán go fóill
Abairtí	<ul style="list-style-type: none"> ● Líon na bearnaí ● Ag cruthú abairtí simplí ● Abairtí a chur in ord – litir mór ag tús an abairt agus lán stad.
Mothúcháin	<ul style="list-style-type: none"> ● Áthas an domhain/eagla an domhain/tuirse an domhain
Urú	<ul style="list-style-type: none"> ● Ar an _____ ● Ag an _____ ● Faoin _____
Séimhiú	<ul style="list-style-type: none"> ● Sa + h ● Díolúine – ní féidir linn séimhiú a chur ar fhocail a thosaíonn le l, m, n nó guta ● Ní + séimhiú – ní fhaca mé/ní dhearna mé/ní bheidh mé
Uimhreacha	<ul style="list-style-type: none"> ● Ag comhaireamh daoine – duine, beirt, triúr, ceathrar, cúigear ● Aoiseanna – ó bhéal
An t-am	<ul style="list-style-type: none"> ● Laethanta na Seachtaine a aithint/a scríobh ● An clog – a haon go dtí a dódhéag a chlog
Céimeanna Comparáide	<ul style="list-style-type: none"> ● Fada/gearr ● Ard/íseal ● Ramhar/tanaí ● Sean/óg ● Go tapa/go mall

Rang a 3 & 4

Gramadach	Rang a Trí	Rang a Cheathair
An tAlt	<ul style="list-style-type: none"> • Foirm uatha (an) 	<ul style="list-style-type: none"> • Foirm iolra (na)
Briathra	Aimsir Chaite <ul style="list-style-type: none"> • Briathra Rialta 1 & 2 siolla • Caol agus leathan • Mé/tú/sé/sí • 11 Briathra Neamhrialta • Cesit agus diúltach (Ar agus Níor) 	Rang a trí + <ul style="list-style-type: none"> • Sinn/sibh/siad • Aimsir Láithreach • 1 & 2 shiolla briathra rialta
Forainmneacha Réamhfhoclacha	<ul style="list-style-type: none"> • Go dtí an ceathrú duine (mé/tú/sé/sí) • Do/ag/le/ar/de/ó 	Rang a trí + <ul style="list-style-type: none"> • Sinn/sibh/siad
Aidiacht Shealbhach (Séimhiú)	<ul style="list-style-type: none"> • Mo/do/sa 	<ul style="list-style-type: none"> • a (buachail) + h • a (cailín) + h
Uimhreacha agus airgead	<ul style="list-style-type: none"> • Ag comháireamh daoine 1-10 • Ag litriú na bunuimhreacha • Cúig/deich/fiche cent • Cúig/deich/fiche euro 	<ul style="list-style-type: none"> • Athbhreithniú ag comháireamh daoine • Ag litriú na bunuimhreacha 11-20 • Caoga cent/euro • Euro amháin/dhá euro+
An t-am	<ul style="list-style-type: none"> • Na míosa • Leathuair tar éis ____ 	<ul style="list-style-type: none"> • Na séasúir • Ceathrú tar éis/ceathrú chun
An Tuiséal Ginideach	<ul style="list-style-type: none"> • Ag imirt _____ 	<ul style="list-style-type: none"> • Ag imirt _____
Aidiachtaí	<ul style="list-style-type: none"> • Ainmfhocail + aidiachtaí • Céimeanna comparáide: níos/is/ró • Comh bán le sneachta srl. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ainmfhocail + aidiachtaí • Céimeanna comparáide: níos/is/ró • Comh bán le sneachta srl.
Ceisteanna	<ul style="list-style-type: none"> • Cad/céard, Cé, Cá bhfuil 	<ul style="list-style-type: none"> • Cén fáth

Rang a 5 & 6

Gramadach	Rang a Cúig	Rang a Sé
An tAlt	<ul style="list-style-type: none"> Foirmeacha an ailt (de+an) = den Foirmeacha an ailt (faoin + an) = faoin 	<ul style="list-style-type: none"> Foirmeacha an ailt (ó + an) = ón
Briathra	<ul style="list-style-type: none"> Aimsir Láithreach Aimsir Fháistineach Aimsir Láithreach – briathra neamhrialta 	<ul style="list-style-type: none"> Aimsir Fháistineach – briathra neamhrialta Módh Choinníollach Módh dhíreach
Forainmneacha Réamhfhoclacha	<ul style="list-style-type: none"> Athbhreithniú ar gach rud go dtí sin 	<ul style="list-style-type: none"> Athbhreithniú ar gach rud go dtí sin Faoi/as/chuig/roimh
Aidíacht Shealbhach (Séimhiú)	<ul style="list-style-type: none"> Athbhreithniú ar gach rud go dtí sin Ag úsáid ina scríbhneoireacht 	<ul style="list-style-type: none"> Uimhir iolra – ár/bhur/a DNTLS – nuair a chríochnaíonn focal le DNTLS agus tosaíonn an focal ina dhiaidh sin le DNTLS ní cuirtear séimhiú
Urú	<ul style="list-style-type: none"> Ar an/ag an/leis an/faoin Neamhfhoirmiúl 	<ul style="list-style-type: none"> Urú: mb/gc/nd/dt/ng/bp/bhf DNTLS – nuair a chríochnaíonn focal le DNTLS agus tosaíonn an focal ina dhiaidh sin le DNTLS ní cuirtear urú
Uimhreacha agus airgead	<ul style="list-style-type: none"> 0/10/20/30/40/50/60/70/80/90/100 Litriú na huimhreacha 	<ul style="list-style-type: none"> Rialacha na huimhreacha 21-30, 31-40, 41-50 Uimhreacha + daoine: sa chéad áit/sa dara háit srl.

An t-am	<ul style="list-style-type: none"> • Nóiméad an chloig – tar éis agus chun 	<ul style="list-style-type: none"> • Nóiméad an chloig
An Tuiseal Ginideach	<ul style="list-style-type: none"> • Tar éis an t-ainm briathra m.sh ag imirt peile/ag ithe an dinnéir/ag seinm ceoil 	<ul style="list-style-type: none"> • Tar éis dhá ainmfhocail m.sh mála scoile/bosca lóin
Aidiachtaí	<ul style="list-style-type: none"> • Ainmfhocail + aidiachtaí • Céimeanna comparáide: níos/is/ró • Comh bán le sneachta srl. • Uimhir iolra <ul style="list-style-type: none"> ☐ Súile glasa ☐ Brogaí mhóra 	<ul style="list-style-type: none"> • Ainmfhocail + aidiachtaí • Céimeanna comparáide: níos/is/ró • Comh bán le sneachta srl. • Uimhir iolra <ul style="list-style-type: none"> ☐ Súile glasa ☐ Brogaí mhóra
Ceisteanna	<ul style="list-style-type: none"> • Cathain • An féidir leat ____ a dhéanamh? 	<ul style="list-style-type: none"> • Conas/cén chaoi • Conas a déarfá ____?

Aguisín 5 - Liosta leabhair don Ghaeilge plean scoile.

<p><u>Naíonáin shóisearacha</u> Ag eisteacht, ag caint faoi agus ag bain taitneamh as réimse leathan leabhair.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scéalta ar líne 	<p><u>Naíonáin shinsearacha</u> Ag eisteacht, ag caint faoi agus ag bain taitneamh as réimse leathan leabhair.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scéalta ar líne • Leabhair Beaga x 42 (21x2)
<p><u>Rang a haon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Léigh sa bhaile A x32 • Cosán na Gealaí – Leabhair Beaga x 	<p><u>Rang a dó</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Léigh sa bhaile B x38

60 (15x4)	
<p style="text-align: center;"><u>Rang a trí</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Léigh sa bhaile C x27 ● Caint is Comhrá 3 x 30 ● Abair Liom E x 21 	<p style="text-align: center;"><u>Rang a ceathair</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Léigh sa bhaile D x27 ● Caint is Comhrá 4 x 30 ● Abair Liom F x 23
<p style="text-align: center;"><u>Rang a cúig</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Léigh sa Bhaile E x ● Caint is Comhrá 5 x 30 ● Abair Liom G x 21 	<p style="text-align: center;"><u>Rang a sé</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Léigh sa Bhaile F x ● Abair Liom H x 21 ● Caint is Comhrá 6 x20
<p style="text-align: center;"><u>Leabhair Breise</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Spóirt – Leabhar A (CJ Fallon) x21 ● Áthas –Leabhar B (CJ Fallon) x20 ● Bréagáin – Leabhar C (CJ Fallon) x19 ● Réaltaí – Leabhar 1 (CJ Fallon) x13 ● Ag an Zú x17 	<p style="text-align: center;"><u>Leabhair Breise</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ag Súgradh x1 ● Cois Farraiige x1 ● Ar Mo Fhocial 1 x 18 ● Ar Mo Fhocial 2 x 18 ● Ar Mo Fhocail 3 x 18

This policy was ratified on _____

Signed: _____ (Chairperson BOM)

Signed: _____ (Principal)

Date of next review: _____